

hrvatskim protektorom. Svojim komentiranjem Augstein je pokazivao da o povijesti i današnjici Balkana posjeduje znanje samo nešto veće nego što se može steći na pučko-m sveučilištu, ali to ga nije ometalo da sa svim cijevima puca iz svoga hamburškoga topa obrane demokracije. U kolovozu 1992. Augstein se izrugivao da bez redovite kolumnne Johanna Georga Reißmüllera u FAZ-u, Nijemci ne bi još jednom došli na ideju da moraju napasti Balkan. Godine 1993. on je Reißmüllera optužio da je *ratnošća*. Augstein je predbacivao Bonnu ponašanje kao velesile, čak nešto gore: Njemačka je *provocirala Srbe*. Nikako se ne treba svađati sa Srbima, *peace in our time*. Zašto i zašto upravo mi koji moramo stajati na kraju reda kad je riječ o Balkanu i smirivanju Balkana?, pisao je Augstein. Isti su argumenti podastri kasnije kako bi se diskreditiralo sudjelovanje Njemačke u okončanju genocida u Bosni i Hercegovini. Zato što su Nijemci počinili na Balkanu strašne zločine, radije su trebali samo promatrati kako drugi čine nove masakre.“ Eto, to je bila politička filozofija Rudolfa Augsteina, ali i niza drugih njemačkih javnih djelatnika koji su, pozivajući se na njemačka zlodjela u Drugome svjetskom ratu, tražili od svoje vlade da prekršenih ruku promatra srpske zločine pri kraju Jugoslavije koju su neizmjerno voljeli iz cijelog svog malog ideološkog srca.

Dva primjera za hrvatsku političku glupost u odlučujućim povijesnim danima

Spiegelova slika o Hrvatskoj u početku osamostaljenja ne bi bila tako ružna da u tome iskrivljivanju stvarnosti nisu sudjelovali i neki hrvatski političari. Navest ćemo samo dva intervjua koje su Spiegelu dali Stipe Mesić i Dobroslav Paraga. U interviewu Spiegelovu portalu (31. 2. 2000.) Mesić govori kako je postao favorit na predsjedničkim izborima jer „govori ono što narod misli: odbacimo mafijaške strukture Tuđmanova klana, uđimo u NATO i Europsku uniju... Izgubili smo dragocjeno vrijeme. Ugledu Hrvatske vrlo su štetile Tuđmanove političke igraje sa srpskim predsjednikom Miloševićem oko podjele Bosne.“ Na tvrdnju je do 1994. i sam sudjelovao u donošenju svih tih odluka, Mesić odgovara: „Odavno sam znao da naša vladina stranka HDZ više nije demokratska, da će Hrvatska potonuti u

kaos ako HDZ ne pretvorimo u modernu europsku stranku. A budući da to nije uspjelo, izšao sam iz nje.“

Još veći politički posrtaj napravio je negašnji predsjednik Hrvatske stranke prava HSP Dobroslav Paraga koji u intervjuu *SPIEGELU* (21. 9. 1992.) trabuna o ulozi oružanih postrojba svoje stranke HOS-a u „pohrvaćenju“ Bosne i Hercegovine. Citirat ćemo nekoliko pitanja i odgovora iz toga Paragina divanja s njemačkim tjednikom koji u uvodu intervjuja piše da je Paraga ni manje ni više nego „nasljednik negašnjeg Hitlerova saveznika Ante Pavelića“.

„SPIEGEL: Gospodine Paraga, Vaše paravojne postrojbe HOS-a bore se na gotovo svim odsjecima bojišnice u bivšoj Jugoslaviji. Kada ćete i gdje zaustaviti borce HOS-a? PARAGA: Kada dođemo do naših graničica, granica ujedinjene Hrvatske. To odgovara područjima današnje Republike Hrvatske i susjedne Republike Bosne i Hercegovine. Mi želimo ujedinjenje obje države u zajedničku Republiku Hrvatsku, točno s istim pravom kako je ujedinjena podijeljena Njemačka.

SPIEGEL: Ali Nijemci na istoku i zapadu žele ujedinjenje. Međutim većina Bosanaca žele sačuvati svoju državu. Ono što Vi želite je okupacija.

PARAGA: Ne, u ovome je ratu Bosna i Hercegovina pokazala da se nalazi na strani Hrvata a ne Srba.

SPIEGEL: To nije razlog za prisilno ujedinjenje dviju zemalja uz pomoć vojnog pritiska. (...) Znači li to da HOS ne samo da brani današnju Hrvatsku nego se i bori na stranome području u Bosni i Hercegovini?

PARAGA: HOS će se boriti tako dugo dok velika Srbija ne bude pobijeđena. Radi toga se i nalazi u Bosni. Sva područja koja kontrolira bosanska država, HOS je oslobođio od Srba bez pomoći iz inozemstva. Europski političari ostavili su Hrvatsku na cijedilu. Stoga ćemo se radovati ako nam dođu u pomoć muslimanski borci, primjerice mudžahadini iz Afganistana.

SPIEGEL: Izgleda da se još nije javila arapska legija.

PARAGA: Ali posjedujemo informacije da se na putu nalazi veliki broj dragovoljaca iz raznih islamskih zemalja. Ako se budu borili za Bosnu, borit će se za hrvatski narod. Na kraju će Hrvatska biti zahvalna islamskim zemljama, a ne zapadnoj Europi.

SPIEGEL: Tko nadzire HOS?

PARAGA: Službeno je bosanski predsjednik vrhovni zapovjednik HOS-a u Bosni. Ali

istodobno su zapovjednici HOS-a sa mnogim povezani kao članovi Hrvatske stranke prava. Osobno ne zapovijedam HOS-om. No utječem na njih jer sam u studenome prošle godine sprječio građanski rat kad su na tisuće pristaša HOS-a pohrili u Zagreb da me oslobode iz istražnoga zatvora u koji me je bacio hrvatski predsjednik Franjo Tuđman. Ovdje je moglo doći do ubojstava kao sad u Sarajevu.

SPIEGEL: Hoćete li dopustiti HOS-u da se bori protiv svojih sunarodnjaka?

PARAGA: To ne ću nikada učiniti, upravo sam to sprječio premda nas predsjednik Tuđman vazda provocira. Stalno zahtijeva ukidanje HOS-a. Činjenica je da je Ministarstvo unutarnjih poslova dalo ubiti moga zamjenika Antu Paradižika i da ubojice nisu do danas kažnjeni. (...)

SPIEGEL: Vaši politički protivnici obično Vas nazivaju novim Antonom Pavelićem, kao fašistom ili nacionalosocijalistom.

PARAGA: Ja sam antikomunist i anti-fašist. Ja sam Dobroslav Paraga, hrvatski patriot. Kao što se mnogi u Europi boje ujedinjene Njemačke, tako se mnogi boje i ujedinjene Hrvatske. Otuda sve te laži.

SPIEGEL: Ako niste fašist, zašto HOS-ovci koriste simbole kao Hitlerovi saveznici ustaše?

PARAGA: Ustaše nisu bile fašistička organizacija. U svojoj borbi protiv Srba prihvatali su jedinu pomoć koju su mogli dobiti, a nju je dao Hitler. On je pomogao Hrvatskoj ne kao šef nacističke partije nego kao vođa Njemačke.

SPIEGEL: I zato Vam nedostaje?

PARAGA: Naravno, to nije tako. Ako nam Europski ne žele pomoći, onda ćemo uskoro ovdje imati islamske vojниke iz izvaneuropskih država, iz Irana ili Afganistana. Ako prihvativimo tu pomoć, netko će nas obilježiti da smo fundamentalisti, isto tako kao što su nas proglašavali fašistima, premda nismo ni jedni ni drugi. Za nas je svatko dobrodošao koji se bori za Hrvatsku.“

Gotovo je nevjerojatno da negašnji predsjednik HSP-a Dobroslav Paraga dao ovaj intervju Spiegelu, ali tako je zabilježeno u arhivu ovoga tjednika. Da je on demantirao ovaj razgovor, moglo smo i u ovome slučaju dokazati kako se Hrvati često nisu mogli prepoznati u njemačkom „Ogledalu“. Na žalost, to nije moguće, šteta je napravljena premda Paragino samoreklamiranje konkretno nije promijenilo situaciju ni u Hrvatskoj, a još manje u Bosni i Hercegovini.

**Mr. sc. Blanka MATKOVIĆ,
predsjednica Hrvatske družbe povjesničara „Dr. Rudolf Horvat“**

SVOJU POVIJEST PISAT ĆEMO MI

• • • • •
Nemamo se čega sramiti, ni NDH, ni Jasenovca, odbacimo povijest koju je ispisala Partija nakon 1945.

Jasenovac je najveći falsifikat hrvatske povijesti, a Dinko Šakić osuđen je bez dokaza kako bi se održavala Žerjavićeva laž o 80.000 navodno ubijenih

Razgovarao: IVICA MARIJAČIĆ

• Prošlo je osam godina od smrti Dinka Šakića, zapovjednika logora ili sabirnoga centra Jasenovac iz doba NDH. Sada ste se zajedno s kolegama pojavili s radom na temu presude Dinku Šakiću i dokazujete kako je osuđen bez ikakva krunskoga dokaza, za potrebe politike, a ne zakona i pravde. Jeste li svih osam godina istraživali okolnosti suđenja i presude Dinku Šakiću i zašto ste se posvetili slučaju, ipak, samo jednoga čovjeka?

Istraživanjem Jasenovca počela sam se baviti prije gotovo 11 godina. Dinka Šakića upoznala sam u proljeće 2006. zbog istraživanja na jednome drugome projektu i on je tom prilikom izrazio želju da ga ponovo posjetim jer je zapazio da me zanimaju i neke druge teme koje se nisu ticali toga projekta. U to vrijeme boravio je u zatvorskoj bolnici u Zagrebu, a kasnije je prebačen u zatvor poloutvorenoga tipa u selu Bitoševje nedaleko Lepoglave. Nastavila sam ga posjećivati sve do 2008. kada mu se zdravstveno stanje pogoršalo i u ljeto te godine je umro. U tome razdoblju nastojala sam ga posjećivati što redovitije jer je bilo mnogo tema o kojima smo htjeli razgovarati, no između posjeta također smo se dopisivali pa mi je o mnogim stvarima tada slao i neke dodatne podatke i dokumente. Među njima bili su i sudski spisi s njegova suđenja, dakle optužnica, presuda i izjave svjedoka kojima smo se koristili u feljtonu objavljenome u *Hrvatskome tjedniku*.

U toj početnoj fazi mojih istraživanja bila sam sama, nezaposlena i bez potrebnih sredstava da odradim nekakvo značajnije istraživanje. Pomagao mi je jedino moj otac koji je zajedno sa

Nas se namjerno drži u sukobu niskoga intenziteta nakon Drugoga svjetskog rata i nakon Domovinskog rata i to ponajviše preko Jasenovca jer upravo taj logor predstavlja sve 'zločinačko' u nama, a to 'zločinačko' je i ideja same naše države i našega postojanja

mnom odrađivao terenski rad. Najviše vremena proveli smo u selima imotske i vrgorske krajine skupljajući podatke o raznim događajima iz Drugoga svjetskog rata, ali i provjeravajući podatke o onima koji su navodno stradali u Jasenovcu. Potkraj 2007. u radu mi se pridružio kolega Stipo Pilić i u ožujku 2008. zajedno smo osnovali udrugu koja smo nazvali Hrvatska družba povjesničara 'Dr. Rudolf Horvat'. Time smo htjeli odati počast znamenitome hrvatskom povjesničaru Rudolfu Horvatu koji je početkom 20. stoljeća zbog svojih političkih stavova ostao bez posla. U to vrijeme Horvat se protivio politici bana Khuena Hedervaryja, a zatim i onoj hrvatsko-srpske koalicije te je

drugovao sa Stjepanom Radićem s kojim je osnovao Hrvatsku pučku seljačku stranku. Svoja istraživanja financirao je sam, a nakon uspostave Kraljevine SHS umirovljen je zbog kritike jugoslavenskoga grba. Nakon atentata na Stjepana Radića, kod Horvata jača uvjerenje o potrebi stvaranja nezavisne hrvatske države. Po uspostavi Nezavisne Države Hrvatske, Horvat se reaktivira kao povjesničar i profesor te predaje na Domobranskoj akademiji i Zastavničkoj školi. Godine 1942. imenovan sa borskim zastupnikom, a 1944. postao je redovnim profesorom

Blanka Matković s kolegama u Londonu

na Filozofском fakultetu u Zagrebu. Horvat je 1942. objavio poznatu knjigu „Hrvatska na mučilištu“ u kojoj se osvrće na političku situaciju u Hrvatskoj u prvoj Jugoslaviji. Zbog svoga rada u ljeto 1945. izveden je pred komunistički Sud za zaštitu nacionalne časti koji mu je oduzeo građanska i politička prava na deset godina, a ostao je i bez profesorske mirovine koju više nikada nije primio. Njegova djela nisu se smjela slobodno koristiti. Horvat je bio znanstvenik koji je doista žrtvovao sve za povijesnu istinu i ljubav prema svojoj Domovini. Za života je sustavno bio omalovažavan i onemogućivan u radu iako je bio jako plodan istraživač i pisac. Priredio je više serija izvornih dokumenata iz hrvatske povijesti i popularizacijom znanosti borio se za obnovu hrvatske državnosti. Sve ono što je Horvat bio također predstavlja ono što smo mi nazivom svoje udruge željeli istaknuti kao svoje ciljeve.

Istraživali smo u Londonu, Banjoj Luci...

Iste godine kada smo osnovali udrugu Pilić i ja počeli smo raditi na projektu Hrvatskoga državnog arhiva u Zagrebu o komunističkim zločinima počinjenima nad hrvatskim građanima uoči i neposredno nakon Drugoga svjetskog rata, dakle 1944. i 1945. godine.

Na projektu smo s većim ili manjim intenzitetom radili sve do kraja 2011. ili početka 2012. i u tome smo razdoblju istraživali u svim hrvatskim i slovenskim arhivima te u arhivu u Banjoj Luci i onome u Londonu. Pripremili smo 11 opsežnih elaborata o komunističkim zločinima u pojedinim hrvatskim i slovenskim regijama gdje je prethodno evidentiran veći broj grobišta žrtava komunističkoga sustava, no istraživanje zbog nedostatka finansijskih sredstava nije moglo biti završeno. Osim toga, pripremili smo nekoliko dodatnih izvješća na zahtjev PU Zagrebačke i Dorha. U lipnju 2009. ja sam kao autorica elaborata o zločinima na području od Jesenice do Kočevskoga roga svjedočila na Županijskomu sudu u Zagrebu kada je započeo kazneni postupak protiv Sime Dubajića. Na zahtjev Dorha također sam analizirala službenu izjavu Milke Planinc o njezinim spoznajama o događajima u travnju i svibnju 1945. i nakon uspoređivanja s različitim arhivskim i drugim izvorima ustanovila kako je Planinc lagala u svim ključnim dijelovima svoje izjave.

Iako je naš rad od 2008. do 2012. bio više fokusiran na komunističke zločine, u istome razdoblju nastavili smo prikupljati podatke o Jasenovcu i 2009. otkrili prvi dokument koji je potvrdio postojanje poslijeratnoga logora Jasenovac. Kada smo konačno imali potreban dokaz, otišli smo u Spomen-područje Jasenovac i ondje položili cvijeće za žrtve komunističkoga logora Jasenovac. Rad o tome logoru završili smo 2013. i objavili 2014. S obzirom na to da smo na ovim istraživanjima radili samo nas dvoje i bili vremenski i finansijski ograničeni, nismo bili u mogućnosti više se posvetiti istraživanju ratnoga logora Jasenovac. Ipak, u tome razdoblju u više smo navrata boravili u Jasenovcu i njegovoj okolini i ondje razgovarali s većim brojem svjedoka tih događaja. U Garešnici smo također razgovarali s osobom u čijoj su kući 1942. bile smještene izbjeglice s Kozare. Navodi te osobe odgovarali su pojedinim arhivskim dokumentima koji su također svjedočili o boravku velikoga broja izbjeglica s Kozare na tome području. To znači da su netočni navodi kako su izbjeglice s Kozare ubijane u Jasenovcu. Osim toga, razgovarali smo i s jednom drugom osobom, i to Srpkinjom s Kozare, koju su postrojbe NDH, zajedno s ostalima koje su zatekle u toj skupini poslali u pozadinu, prema Sisku. Prema njezinim riječima, ondje nisu zadržani ni u kakvu logoru već su otišli kamo su htjeli. U Đakovu smo razgovarali i s bivšom logorašicom iz Stare Gra-

Godine 2009. kolega Stipo Pilić i ja otkrili smo prvi dokument koji je potvrdio postojanje poslijeratnoga logora Jasenovac. Obačili smo niz razgovora s izravnim svjedocima i dokazali da u Jasenovcu nisu ubijane izbjeglice s Kozare

Šakić nije htio tražiti pomilovanje. Priznanje krivice koje nema bila bi za njega izdaja prisegе koju je kao časnik Ustaške obrane dao. Svoje ideale i prisegu on je poštovao do samoga kraja te ih stavljao i iznad svoje obitelji i sebe. U današnjemu svijetu malo je ljudi koji bi to učinili

diške koja je kasnije otpremljena na rad u Njemačku. Istraživali smo i druge logore NDH i na terenu prikupljali podatke te ih kasnije uspoređivali s arhivskim materijalom. Svi ovi podaci slagali su se u slagalicu i ukazivali na to da je Dinko Šakić govorio istinu.

Godine 2016. u radu mi se priključio Nikola Banić koji je zajedno sa svojim suradnikom M. Koićem objavio niz članaka o Jasenovcu u *Hrvatskome tjedniku*. Iako oni nisu povjesničari, obojica poznaju znanstvenu metodologiju i doktori su znanosti te raspolažu različitim specijalističkim znanjima koja značajno mogu pomoći rad povjesničara. Poslala sam im Šakićeve sudske spise nakon čega smo odlučili da je došlo vrijeme za pripremu analize toga suđenja. Materijala je bilo dovoljno za knjigu, no smatrali smo da je u novinskom tekstu, odnosno feljtonu, potrebno barem načeti neke ključne teme. Taj tekst nije toliko tekst o Dinku Šakiću. Riječ je o tomu da jedan čovjek služi kao paradijma cijelog mita o Jasenovcu. Da je bilo održano suđenje Hinku Picciliju, ustaškome pukovniku koji je nakon Šakića preuzeo zapovijedanje logorom Jasenovac, isti bi svjedoci govorili iste stvari, ali bi umjesto Šakića dežurni krivac za iste zločine bio Piccili.

• Imali ste susrete s osuđenim Dinkom Šakićem u zatvoru i bolnici. Kako je doživio osuđujuću presudu i o čemu ste sve s njime razgovarali?

Te godine kada smo se upoznali ja sam poglavito istraživala Jasenovac, no tijekom arhivskoga rada iskrisla su neke druge teme koje su djelomično bile povezane i s Jasenovcem. Osim toga, zanimalo me i kasnije razdoblje. Stoga su naši razgovori bili usmjereni na razna razdoblja hrvatske povijesti. Katkad smo razgovarali o uroti zrinsko-frankopanskoj jer je to bila tema koju smo oboje voljeli, a o tomu sam mu odnjela i neke knjige. Razgovarali smo, naravno, i o njegovoj ulozi u Staroj Gradiški i Jasenovcu, povlačenju u svibnju 1945., Pavelićevu boravku u Austriji, radu Vjekoslava Luburića u iseljeništvu te Šakićevu poslijeratnom angažmanu. Na njegov zahtjev, u *Hrvatskome državnog arhiva* pogledala sam i njegov dosje koji je pripremljila Udba. Iz njega sam kopirala najbitnije dijelove i to mu odni-

jela nakon čega smo o tome detaljno razgovarali. Dinko Šakić imao je sjajnu memoriju i jasno se sjećao pojedinih pojedinosti iz svojeg djetinjstva. Pričao mi je i o privatnim stvarima iz najranije mladosti. No neke pojedinosti iz Udbina dosjera uopće nije mogao povezati sa svojim vlastitim životom. On nije jedini jer u tom sam razdoblju razgovarala i s drugim osobama starje životne dobi koje su također zatražile da pogledam njihove dosjere s obzirom na to da same to nisu mogle učiniti. Svi ti ljudi bili su vrlo iskreni i govorili su koji dijelovi dosjera odgovaraju stvarnosti, a koji im apsolutno ništa nisu značili. Nakon usporedbe većega broja dosjera zaključila sam kako je Udba očekivala redovita izvješća svojih doušnika, no kada oni ili nisu mogli doći do informacija ili jednostavno nije bilo ničega za prijavu. Stoga su izmišljali i pisali bilo što da udovolje šefovima u Beogradu. Zbog toga je Udbine dosjere važno uzeti s oprezom i uspoređivati s drugim dokumentima, naročito onda kada je riječ o ljudima koji više nisu živi pa stoga ne mogu sami potvrditi što jest, a što nije istina. Šakić mi je povremeno govorio o ljudima iz svoje mladosti kojih se sjećao, a o kojima kasnije ništa nije znao. Nije time htio opterećivati obitelj pa me nekoliko puta zamolio da u arhivskome gradivu ili na terenu provjerim jesu li još živi i ako nisu, kakva im je sudska bila. O pojedinim ljudima nisam uspjela ništa doznati, što ga je prilično žalostilo.

Po mome mišljenju, Dinko Šakić prihvatio je svoju presudu kao dio svoje borbe za ideale u koje je vjerovao. Od početka sa mnom je bio vrlo otvoren i pristupačan. Rekla sam mu tada kako je važno da bude iskren bez obzira na to koliko strašna istina katkad može biti jer bilo kakva laž bila bi gubljenje i mogeća i njegova vremena. On je to prihvatio i stekao povjerenje u mene, a iz poštovanja me oslovljavao jednim arhaičnim hrvatskim izrazom koji se u modernome hrvatskom jeziku više ne koristi. Godine 2007. blžilo se 10 godina otkada je bio zatvoren i pojedine osobe bliske Šakiću htjele su da zatraži pomilovanje kad mu istekne polovica kazne. On o tome nije htio ni čuti, pa sam i ja pokušala s njime razgovarati i rekla mu da oni koji ga na to nagovaraju žele to zato da bi barem posljednje mjesec ili godine svoga života mogao provesti na slobodi sa svojom ženom. Oboje su bili jako bolesni i bilo je jasno da im ne preostaje mnogo vremena. No i meni je također rekao da mu njegova uvjerenja ne dopuštaju da traži pomilovanje za nešto što nije počinio jer bi time priznao krivicu koje nema. Ja sam mu rekla da nitko na svijetu ne bi zamjerio da nakon 10 godina izdržane kazne netko u tako lošem zdravstvenom stanju želi izići na slobodu i slobodan umrijeti. On je i taj argument odbio i rekao da bi priznanje krivnje koje nema bilo dodatni uteg oko vrata Hrvatima i njihovoj povijesti, a u tome je on video izdaju prisegе koju je kao časnik Ustaške obrane dao. Osim toga, nije se htio poniziti pred tadašnjim predsjednikom Stipom Mesićem kojemu je trebalo pisati u vezi s tim pomilovanjem. Šakić me tada pitao što bih ja učinila da sam na njegovu mjestu, a ja sam mu odgovorila da bih učinila isto što i on – nikad ne bih tražila milost od protuhrvatskih elemenata. Štogod netko mislio o Dinku Šakiću, jedno je nesporno. On je bio čovjek vrlo snažnoga i vedroga duha. Mnogo drugih ljudi u njegovoj situaciji bi bilo poklepljeno, no on je svoje ideale i prisegu koju je dao poštovao do kraja te ih stavio i iznad svoje obitelji i sebe. U današnjemu svijetu malo je ljudi koji bi to učinili.

Kroz Jasenovac prošlo 18.000 ljudi

- Kako je doživljjavao činjenicu da mu sudi samostalna hrvatska država?

Muslim da je nekoć davno Šakić doista vjerovao da će njegovo suđenje biti pošteno i da će onda konačno moći dokazati kako je jasenovacki mit proizvod velikosrpske ideologije i propagande. No kada je Vrhovni sud potvrdio njegovu presudu vjerotajno je shvatio kako je mentalni sklop komunizma još uvijek prisutan u političkim i društvenim strukturama u Hrvatskoj. Možda bi bilo bolje reći kako je shvatio da njemu nije sudila SAMOSTALNA hrvatska država jer takva još uvijek ne postoji i to je bilo njegovo najveće razočaranje, baš kao i moje.

- Je li Vam u tim razgovorima Šakić rekao neke važne podatke o Jasenovcu, primjerice, koliko je ljudi prošlo kroz taj logor?

Dinko Šakić bio je veoma kooperativan i odgovarao je na sva moja pitanja. Nikada nije nastupao arrogantno i ako nešto nije znao, on je jednostavno rekao da ne zna. O pojedinim stvarima o kojima sam ga pitala, on je samo čuo od drugih i tada mi je uvijek napominjao da je tako samo čuo, ali da ne zna što je istina i da svojim imenom ništa ne može garantirati. Spominjao je neke naoko sitne pojedinosti o kojima ja tada nisam znala, no tijekom godina uspjela sam ih potvrditi iz drugih izvora. Muslim da je najvažniji podatak o Jasenovcu koji je spominjao onaj o oko 18 000 ljudi koji su prošli kroz logor do te 1944. Taj se podatak spominjao i u nekim drugim emigrantskim izvorima, no pitanje je gdje je ta knjiga s popisom završila. Drugi važni podatak o kojemu smo govorili bio je taj da se svaka smrt u logoru bilježila i u Općini Jasenovac, što znači da su postojale barem dvije kopije – она u logoru i она u mjestu Jasenovac. Pretpostavljamo da su podatci o tome slani i drugim državnim uredima i institucijama, zbog čega treba ostaviti otvorenom mogućnost da barem nekakvo sumarno izvješće negdje još uvijek postoji.

Jure Francetić čist je kao suza. Protiv njega nikada nije pokrenut nikakav sudski postupak, nikada nije osuđen ni za kakve ratne zločine te sve ono što nam je o navodnim zločinima servirano dolazi iz partijske kuhinje

Unatoč papagajskome ponavljanju od strane određenih struktura da su hrvatski arhivi sasvim opremljeni i da u njima nema ničega, to jednostavno nije točno. Hrvatski arhivi, iako okrenjeni, jesu bogati gradivom, no da bi se ovakvi detalji otkrili potrebno je jako mnogo vremena i truda. Takav posao nemoguće je odraditi ljudima poput nas u našoj udruzi jer mi smo volonteri koji svako jutro moraju ustati, otići na posao, zaraditi za život, a tek nakon povratka kućama posvećujemo se našemu istraživačkom radu iz povijesti. U ovome trenutku još uvijek se ne može računati na mogućnost da ovakav posao odrade državne institucije, a takvo stanje odgovara svima onima koji nam upravo zbog Jasenovca nameću osjećaj krivnje, ne samo za događaje koji su se zbili tijekom Drugoga svjetskog rata

već i za one koji su se dogodili tijekom Domovinskoga rata. Takvi ma naravno odgovara i širenje stava da dokumenata nema među širom populacijom jer narod koji je počeo postavljati određena pitanja važno je uvjeriti kako se u ovome trenutku ništa ne može učiniti pa je stoga najbolje dići ruke u vis i pravac kafić.

- Je li Vam što rekao o konkretnim djelima i slučajevima ubojstava za koje ga je teretila optužnica?

Šakić nikada nije prihvatio presudu i tvrdio je da nije kriv. Pitala sam ga posebno o slučaju Mile Bošković i Mihovila Pavleka-Miškine. Tada sam mu ponovila da mi otvoreno kaže ako ih je doista ubio tako da ne gubimo vrijeme i da slučaj skinemo s dnevnoga reda. Ja sam tip osobe koja voli ići ravno u glavu i Šakiću se moj pristup ustvari svidao. Tada mi je opet rekao da ništa

JU SP Jasenovac širi četničku propagandu koju jednako tako možemo nazvati velikosrpskom, jugoslavenskom ili komunističkom. Meni je svejedno kako ćemo laž nazvati. Ravnateljica Nataša Jović odgovorna je za rabi koja se ondje radi, za sve već dokazane falsifikate

To je, na žalost, Hrvatska:

Šakiću 20 godina ni zbog čega, a jugooficiru Pavlu Pantiću šest godina zbog granatiranja Splita

Naš rad o suđenju Dinku Šakiću ne otvara samo određena povijesna pitanja već preispituje rad hrvatskoga pravosuđa u navodno demokratskoj i samostalnoj hrvatskoj državi. Šakić je u trenutku suđenja imao 78 godina, jednakao kao i Pavle Pantić, nekadašnji dozapočvrednik Lore u Splitu koji je nedavno osuđen na samo šest godina zatvora radi granatiranja Splita. U obzir je uzeta Pantićeva životna dob koja je, kao što sam rekla, ista kao i ondašnja Šakićeva. Drugi razlog zbog kojega je Pantić izrečena kazna dostačna kakva prometnoga prekršaja bila je njegova navodna kooperativnost. Dotični je izjavio kako se ne osjeća krivim, baš kao ni Šakić. Prema novinskim izvješćima, Pantić se nije mogao načuditi čuvši optužnicu te je sebe predstavio kao pasivnoga proma-

trača događaja. Zvuči li tako netko tko je „kooperativan“? To je čovjek iz čije su vojne baze dijelovi Splita, poput na primjer Varoša, granatirani u više navrata. To je čovjek iz čije su vojne baze njegovi vojnici svake večeri svjetlećim metcima pucali po nama koji smo iz škole u Spinatu isli kućama i terrorizirali građane Splita. I on, jadničak, ništa

ni o čemu nije znao. Arogancija toga jugooficira ide toliko daleko da je čak izjavio kako je za vrijeme napada na Split 15. studenoga 1991. bio u Lori, ali je za napad doznao tek sutradan. Tog jutra na širem splitskom području bila je proglašena opća opasnost. Tog jutra granate su, između ostalog, pogodile jednu školu i neke druge objekte u Spinatu, dakle u neposrednoj blizini Lore. I on ništa nije čuo. Pantić je zasigurno nosio neke sjajne Sonyjeve slušalice koji su potpuno blokirale vanjsku buku, a glazba koju je slušao mora da je bila doista opuštajuća. Tip se izvukao sa šest godina, a izači će za tri jer ubijanje Hrvata još uvijek se nagrađuje. Čini mi se da je naš tekst o Šakiću doista objavljen u pravome trenutku kada je potisnuto put započela sezona lova na Hrvate uz obilate nagrade.

Šakić navodno ubio? U našoj analizi mi smo se s razlogom služili isključivo jugoslavenskim podatcima i onima u Yad Vashemu, a ne onima koje je meni dao Šakić. Ovako nitko ne može reći da je naša analiza na bilo koji način pristrana i zahvaljujući obilju bilježaka, sve naše navode lako je provjeriti. Nije naša krivnja što navodi JUSP Jasenovac, Yad Vashem i brojnih jugoslavenskih izvora protjerjeće jedan drugom te zajednički ruše čitavu presudu Dinku Šakiću. Mi smo samo sjeli i odradili posao koji su svih ovih godina mogli odraditi oni koji su za povijesna istraživanja plaćeni iz državnoga proračuna.

Takvim tužiteljima treba jedino oduzeti diplomu

- Zašto se branio šutnjom? Mnogi smatraju da je njegova šutnja bila svojevrsno priznanje krivnje, odnosno da je tuži-

teljima barem trebao reći u lice što ih ide... Neki drugi, pak, opet misle da je Šakić prisiljen na izručenje Hrvatskoj kako u Argentini, gdje je živio ne bi odgovarao za neka druga djela. Što zname i mislite o tome?

O nekakvim njegovim djelima u Argentini ne znam ništa niti smo o tomu razgovarali. Koliko se ja sjećam iz naših razgovora, njegova šutnja nije bilo svojevrsno priznanje krivnje već izraz prkosa i prijezira prema sudu koji je sramotno čak i nazvati tim imenom. Sud koji se u postupku oslanja na svjedočenja onih koji su bili pristrani i motivirani da Šakiću nagomilaju sve čega su se mogli sjetiti, onih koji bi ono što su prikačili Šakiću sutra natovarili na glavu bilo kome tko se nije borio za

Održavateljima jasenovačkoga mita vjerojatno je vrlo teško prihvati činjenicu da im je čitavu kulu od karata srušilo par ljudi koji se ovakvim istraživanjem bave iz čiste ljubavi prema hrvatskoj znanosti. Njih je netko plaćao da lažu

Jugoslaviju i onih čija je mašta doista bila beskonačna, nije sud već ruglo koje s pravdom nema ništa zajedničko. Mač svetoga Mihovila je onaj s dvostrukom oštrom i to zato što istina i prava idu zajedno. Suđenje Dinku Šakiću nije imalo veze s pravdom jednostavno zato što se temeljilo na lažima, a sud nije učinio ništa da ustanozi barem djelomičnu istinu. Reći nešto takvu sudu bilo bi učinkovito koliko bi bilo učinkovito braniti se na nekakvu partijskome sudu 1945. Na takvim sudovima presude su se pisale prije optužnica i nakon toga ništa više nije imalo smisla. Što uopće reći onima koji su Šakića proglašili krivim jer je navodno osobno ubio čovjeka koji je prema svim izvorima u tom trenutku bio mrtav već više od godinu dana? Što reći tužitelju koji je takvu optužnicu pripremio i zastupao? Takvima se jedino može oduzeti diploma i zabraniti im bilo kakvo javno djelovanje jer oni ne samo da su jednu hrvatsku instituciju pretvorili u ruglo već su takvima neradom pljunuli na hrvatski grb koji krasiti njihove urede i druge prostore. 'Suđenje' kakvo je doživio Šakić nezamislivo je u bilo kakvu demokratskome društvu.

• Zašto nije angažirao odvjetnike?

Šakić je imao dvojicu odvjetnika po službenoj dužnosti. Ja sam ga samo jednom pitala o tome da pokuša nešto učiniti s drugim odvjetnicima, no stekla sam dojam da je on imao kakvo-takvo povjerenje u one koji su ga zastupali ili je jednostavno smatralo da ni drugi odvjetnici ne bi u onakvim okolnostima bili u mogućnosti učiniti više. Mislim da je on vrlo brzo shvatio kako to nije suđenje na kojemu se može računati na nekakav *fair play* i znao je da ni najbolji odvjetnici na svijetu ne bi mogli iskorijeniti partijske dogme.

• Kako i gdje je pokopan, tko ga je ispratio na posljednje počivalište?

Šakić je pokopan u Slavonskome Brodu, gdje je pohađao srednju školu. Posljednji isprāčaj bio je sa zagrebačkog krematorija 24. srpnja 2008. godine, a nazočni su bili pater Vjekoslav Lasić, Ivan Gabelica, Anto Kovačević i druge osobe iz javnoga života. Na isprāčaju smo bili i Stipo Pilić i ja. Prilikom našega posljednjeg susreta Šakić se šalio da mu je tek prvih 87 godina, no nakon toga njegovo se zdravstveno stanje vrlo pogoršalo. O njegovoj smrti doznala sam od patera Vjekoslava Lasića kojega sam nazvala da ga upitam za novosti i tada mi je rekao da je Šakić umro prethodne večeri.

Oko Šakićeva isprāčaja digla se, naravno, velika buka koju je tada predvodio, a tko drugi nego Efraim Zuroff, potpuno nebitna osoba koja se nametnula kao alfa i omega za sva „problematična“ hrvatska pitanja držeći se one „kadija te tuži, kadija ti sudi.“ Bez odobrenja Zuroffa, partije ili nekoga njihova kraka ljudi u Hrvatskoj ne bi smjeli ni počivati, a možda bi bilo najbolje da se i ne rode. Takvim razmišljanjima, na žalost, sklon je i dio hrvatskoga naroda kojemu je glavni izvor informiranja nekoč bila Borba, a danas Borbini ogranci u obliku raznih portalova. Potkraj prosinca na našoj web stranici www.croatia-rediviva.com objavili smo kratki biografski tekst o Juri Francetiću. U tekstu sam se služila podacima iz nekoliko ranije objavljenih knjiga, no cilj je bio staviti naglasak na dva manje poznata dokumenta. Prvi je dokument svjedočanstvo jednoga „borca“ o boravku i ponašanju Crne legije na vrgorskome i makarskome području u svibnju 1942. godine, a drugi je svjedočanstvo hrvatskoga željezničara Bože Radanovića iz Diema kojega su 1.1.1943. zarobili partizani kod Plaškoga i pustili sljedeći dan. Dana 4. siječnja 1943. Radanović je dao iskaz Župskoj redarstvenoj oblasti u Ogulinu te ispričao da su mu nedaleko Kamenice Skradničke partizani pokazali svježe iskopani grob za koji su rekli da je Francetićev. Dakle u tekstu koji smo objavili citirani su bili arhivski dokumenti (među njima i oni jugoslavenske provenijencije) i druga literatura, no unatoč tomu što je bilo riječ o tek kratkome biografskom tekstu, on je izazvao pravu počast uz obilje sočnih primjedaba među kojima se isticala ona da je Francetić ustaški koljač i smeće te da sam ja ista kao i on. S obzirom na to da protiv Francetića nikada nije pokrenut nikakav sudska postupak, nikada nije osuđen ni za kakve ratne zločine te sve ono što nam je o navodnim zločinima servirano dolazi iz partijске kuhinje, u demokratskome društvu Francetić je čist kao suza i stoga u našem tekstu nije bilo ničeg sporno. U demokratskim društvima normalno je da engleski povjesničari pišu čitave knjige o Hitleru, no u našem društvu nije bilo dovoljno preorati groblja 1945., nije dovoljno ubiti jednom nego i mrtve treba ubiti još nekoliko puta i na različite načine: grobove im uništiti, bilo kakve spomen-ploče ukloniti, imena im zatriti i potpuno ih izbrisati iz povijesti. U starome Egiptu tako je „likvidirana“ kraljica Nefertiti, pa je možda partija preuzela taj obrazac ponašanja. Što se našeg slučaja Francetić tiče, najgore u ovoj priči je to što je glavni udar na naš tekst došao od strane osobe koja na svome Facebook zidu ističe kako je prethodno bila zaposlena u MUP-u RH, a zid joj je popunjeno govor mržnjom prema Hrvatima i isticanjem njezine odanosti prema Titu. Ako nam takvi čuvaju državu i građane, onda postaje jasnije zašto su oni drugi koji su trebali braniti pravdu na sudu, od Šakića dobili samo ono što su zaslužili – prijezir.

Jasenovački zmaj odavno se ispuhao, od te vatre više ništa nije ostalo

- Svoj feljton u *Hrvatskome tjedniku* zaključujete riječima da suđenje Šakiću nije bilo suđenje samo njemu, nego i suđenje Hrvatskoj i Hrvatima? Zašto to mislite?

Događaji kojima svjedočimo dokazuju da je doista tako. U posljednje vrijeme sve više i više slušamo istu onu retoriku koja se uz zvečanje oružjem čula pokraj 80-ih, a svi putevi nekako misteriozno vode upravo u Jasenovac. Šakićev se suđenje odvijalo nakon Oluje i nakon tzv. mirne reintegracije istočne Slavonije. Hrvatska je konačno bila cjelovita u avnojevskim granicama, ali trebalo je zauzdati da ne postane samostalna država. Razlika između teritorijalne cjelovitosti i istinske nezavisnosti je očita jer lutak na koncu može biti svatko. Šakićevom presudom pokušalo se zacementira-

Povjesničari Stipo Pilić i Blanka Matković u Jasenovcu

logoru Jasenovac. Nitko nije osporio niti jedan navod iz tog rada. Nitko na nas nije udario protuargumentima. Udario je jedino Slavko Goldstein svojim manipulacijama i podmetanjima. Isto se dogodilo s radovima Nikole Banića i M. Koića. Iako su dosad objavili 30-ak članaka o manipulacijama JUSP Jasenovac, nitko nije demantirao niti jedan detalj. Suđenje Josipu Miljkoviću zbog njegova emala Nataši Jovićić sramotni je nastavak sudske prakse kakvoj je svjedočio i Šakić. Iako je Miljak početkom 2015. oslobođen optužaba da je dotičnoj prijetio, viši je sud vratio slučaj na ponovno suđenje iako u njegovom emalu nije bilo prijetnji. Čovjek je napisao ono što svi znamo, a to je da JUSP Jasenovac širi četničku propagandu koju jednako tako možemo nazvati velikosrpskom, jugoslavenskom ili komunističkom. Meni je svejedno kako ćemo laž nazvati. Nataša Jovićić ravnateljica je JUSP Jasenovac i odgovorna za radbotu koja se ondje radi. Također je odgovorna za sve falsificirane podatke na njihovoj službenoj stranici. Naši radovi dokazuju bez ikakve sumnje da je ono što oni ne samo udar na ugled Republike Hrvatske, ne samo obmanjivanje domaće i svjetske javnosti, već i jedan od najvećih falsifikata naše povijesti. A sve to plačaju hrvatski porezni obveznici. Nataša Jovićić u zadnje dvije godine primila je veći broj mojih dopisa kojima sam tražila da se očituje o toj svojoj propagandi. Nikada nismo dobili nikakav odgovor. Maca popala jezik? Miljak je lakši zalogaj od

Pozdrav Za dom spremni može smetati samo onima kojima Hrvatska nije dom niti će im ikada biti, onima koji nas žele porobiti i uzeti nam dom. Laž je da Za dom spremni ustaški pozdrav, laž je da je pod tim pozdravom ubijeno 80 tisuća ljudi i laž je da je taj pozdrav zabranjen zakonom

ti novi jasenovački mit koji su nam servirali Vladimir Žerjavić i Jugoslavensko viktimoško društvo. Kada je jednom ta presuda bila valjana, put prema minimalno 80 000 navodnih žrtava bio je otvoren. Te brojke temelje se na dokumentima istih onih koji su nam desetljećima lagali i govorili da je u Jasenovcu ubijeno 700 000 ljudi. Dakle mi bismo sada trebali vjerovati da nam izvori onih koji su nam lagali govore istinu? Ako je tako, zašto tu istinu nisu rekli ranije? Zašto im je ona trebala tek onda kada je Republika Hrvatska bila u povođima? No problem je u tome što u ono vrijeme nitko nije računao da će netko biti toliko lud da dobar dio života posveti raskrinkavanju toga novog mita. Slučajno se dogodilo da smo to baš mi i naš rad dokazuje da su nas lagali i još nas uvijek lažu, a svojim lažima truju onaj dio naroda koji im još uvijek vjeruje i zato oni vjeruju da će, vodeći se onom *divide et impera*, ovu bitku dobiti. No istina je to da se zmaj već odavno ispuhao i od njihove vatre više ništa nije ostalo. Da jest, dosad bi se netko bio oglasio u vezi s našim radom. Dvije godine je prošlo otkad smo Stipo Pilić i ja objavili znanstveni rad o poslijeratnome

Kada bi netko Englezima pokušao reći o tome kako će obilježavati spomen na svoje poginule iz Prvoga svjetskog rata ili pozdravljati, lijepono bi ga ispratili na Heathrow

nas koji imamo na tisuće dokaza? Što će se dogoditi kada sve te dokaze istrešemo pred vrata suda, a zatim odemo i na neke druge sudeve, tamo nekamo preko granice, tamo nekamo gdje je jasna granica između stvarnih dokaza i manekenske prezentacije? Naš rad, ali i optužnica protiv Ante Pavelića na koju smo se pozvali u feltonu o Šakiću dokazuju da je Miljak govorio istinu. Stoga je suđenje Miljku još jedan veliki test za Hrvatsku: nastavljamo li putem Vladimira Žerjavića i Jugoslavenskog viktimoškog društva koji su dokrajčili Šakića ili smo spremni za put slobodnoga promišljanja i istraživanja? Moja poruka svim natašama jovićić je ta da je Rubikon već davno prijeđen i znanstvena istraživanja Jasenovca više nikada ne će biti ista, a rad JUSP Jasenovac već je otpremljen u ropotarnicu povijesti kao dio našega naslijeda iz komunizma. Sreća prati hrabre!

- Što ćete poduzeti ako institucije u Hrvatskoj i dalje budu ignorirale znanstvene spoznaje o Jasenovcu?

U ovom trenutku mi uopće ne očekujemo njihovo reagiranje. Naše je mišljenje da je potrebno još neko vrijeme da bi došlo do značajnijih promjena na toj višoj razini. Zasad se fokusiramo na svoj rad te širenje znanstvenih otkrića do kojih smo došli među običnim ljudima, uključujući i hrvatsko iseljeništvo. U ožujku ćemo boraviti u Švicarskoj gdje ćemo održati jedno duže predavanje u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Bernu i tri vrlo kratka predstavljanja našega rada u Langenthalu, Bernu i Thunu. Ovim putem želimo zahvaliti Hrvatima iz Berna, uključujući i fra Gojka Zovka, koji su prepoznali vrijednost našega rada i prvo pomogli meni osobno, a sada pomažu i našoj udruzi ne bismo li ovim putem upoznali s našim dosadašnjim znanstvenim rezultatima što veći broj ljudi.

Namjerno nas se drži u sukobu

- Što biste odgovorili kratko na pitanje što je to Jasenovac danas Hrvatskoj?

Odgovorila bih jednom riječju: „zapišavanje“. Mačka obilazi oko vruće kaše i označava teren. Činjenica je da Domovinski rat u

Na pitanje što znači Jasenovac, danas u Hrvatskoj, odgovorila bih: 'zapišavanje! Mačka obilazi oko vruće kaše i označuje teren. Došlo je vrijeme da se neke stvari stave na svoje mjesto

Hrvatskoj nikada doista nije završen. Oluja je bila vojna pobeda, no ostalo je previše neriješenih pitanja da bismo mogli govoriti o stabilnome i trajnomet miru. Zbog toga smo našu znanstvenu ofenzivu nazvali Oluja 2. Došlo je vrijeme da se neke stvari stave na svoje mjesto. Znameniti britanski znanstvenik John Brewer istaknuo je da u situacijama kada sukobi niskoga intenziteta traju vrlo dugo, ljudi su skloni prilagodbi na takve uvjete života i jednostavno se naviknu na život obilježen sukobom. Posljedica toga je ta da mir postane nepoznat pojam, ontološki stran, naročito za one koji su u sukobu najviše stradali. Izraelski znanstvenik Daniel Bar-Tal opisao je taj fenomen kao „središnjost“ koja podrazumi-

Jedna studentica povijesti u Zagrebu, inače Srpskinja rođena u Splitu, rekla mi je kako smo mi Hrvati sami krivi za sve što nam se dogodilo. Primala je stipendiju, studirala u Hrvatskoj, praznike provodila u Beogradu kod rodbine, a nakon studija dobila je posao znanstvene novakinje u Zagrebu, a zatim i u Splitu. Ona je mrzila državu od koje je dobila sve, odnosno daleko više od mnogih među nama koji smo morali u pečalbu trbuhom za kruhom

jeva da članovi društva jednostavno žive djelomično „normalizirani“ život u kojem su sukob i dalje postoji, ali članovi društva ne shvaćaju njegove dalekosežne posljedice niti shvaćaju da postoji drukčiji način života. Takva situacija pridonosi produljavanju sukoba i to zato jer „sudionici“ ne osjećaju potrebu da ga okončaju. Nezaliječene društvene rane postaju dio naše psihe i prenose se na nove naraštaje što kasnije vrlo često vodi novim sukobima. Štoviše, sama ideja mira izaziva ono što je američki znanstvenik John Paul Ledearch opisao kao „dvojbu identiteta“ jer promjene koje su sukob i postkonfliktno razdoblje donese neminovalno traže određene psihološke promjene i odbacivanje nekih starih ideja i obrazaca ponašanja. Ono što se nama dogodilo je to da je sukob niskoga intenziteta na različite načine nastavljen između Drugoga svjetskog rata i Domovinskog rata, a nastavlja se i danas jer se sve njegove posljedice ne mogu riješiti vojnom pobnjedom. Nitko među nama nije doživio razdoblje trajnoga i stabilnoga mira i naviknuli smo se na ovaku situaciju. Sukob je sve što poznajemo. No umjesto da ga okončamo, a do toga može doći samo društvenim promjenama na svim razinama, nas se u tome sukobu namjerno drži i to ponajviše preko Jasenovca jer upravo taj logor predstavlja sve „zločinačko“ u nama, a to „zločinačko“ je i ideja same naše države i našeg postojanja. Do promjena na društvenoj razini ne može doći bez promjena u našemu mentalnom sklopu. Mi moramo donijeti svjesnu odluku da se nemamo čega sramiti, da ne prihvaćamo dogme nametnute od 1945. naovamo, da odbacujemo povijest koju je ispisala partija, a samim tim i bilo kakve insinuacije o bilo kojoj hrvatskoj državi koja je u povijesti postojala, da nam nitko ne će govoriti što mi jesmo ili nismo i da je ovo naša država, a ne onih koji nam razmišljaju iz propaloga sustava uporno nameću. Jasenovac je, dakle, teret koji mi sami teglimo na leđima umjesto da ga odbacimo, sjednemo, odmorimo se i pospremimo onđe gdje pripada.

- Kako Vi doživljavate pozdrav Za dom spremni, a posebice spomen-ploču 11-orici poginulih HOS-ovaca s tim pozdra-

Dvije godine bez odgovora iz Ministarstva kulture

Skandalozno je da u Savjetu JU SP Jasenovac sjede oni koji su 1945. otvorili logor u Jasenovcu, zatvarali i ubijali Hrvate

- Nedavno je Hrvatska družba povjesničara Dr. Rudolf Horvat kojoj ste na čelu imala potrebu javno obratiti se Ministarstvu kulture sa zahtjevom da već jednom uvaži rezultate istraživanja i nove spoznaje o logoru Jasenovac? Jeste li dobili ikakav odgovor?

Ustvari, mi od Ministarstva nismo tražili da uvaže rezultate istraživanja jer smatramo da se znanstveni dokazi nemaju što uvažiti ili ne uvažiti. Oni jednostavno postoje i jedino u totalitarnome društvu zastarjeli podatci ne bi bili dopunjavati novim znanstvenim spoznajama. Od JUSP Jasenovac tražili smo da svoje podatke na mrežnoj stranici isprave i dopune, a na to upozoravamo već dvije godine. Od Ministarstva kulture tražili smo izmjene i dopune Zakona o JUSP Jasenovac. Smješno je to da je stari komunistički zakon o toj ustanovi promijenjen tek 2001., što znači da je punih deset godina od proglašenja hrvatske nezavisnosti u tom zakonu pisalo „Socijalistička Republika Hrvatska“. Osim toga, u Savjetu te ustanove sjedi i predstavnik Saveza antifašističkih boraca, dakle istih onih ljudi koji su 1945. otvorili poslijeratni logor Jasenovac te onđe zatvarali i ubijali. Kakva bi reakcija bila da u Savjetu recimo sjedi predstavnik Ustaške obraće? Skandal? A zašto ovo nije skandal? Također, u Savjetu sjede predstavnici romske, židovske i srpske manjine. Gdje je nestala hrvatska većina? Tko zastupa one koji su onđe stradali nakon svibnja 1945.? Mi smo zbog toga tražili da se umjesto predstavnika SABA kao vojske koja je pod svojom kontrolom

držala poslijeratni logor Jasenovac i samim tim se nalazi u sukobu interesa, u Savjet bude imenovan predstavnik hrvatskih logoraša i političkih zatvorenika. Osim toga, JUSP Jasenovac nadležan je i za prostor Stare Gradiške o kojoj nikada nije bilo nikakve dvojbe jesu li ili nisu nakon Drugog svjetskog rata onđe boravili hrvatski logoraši. Neprihvatljivo je da ti ljudi koji su robili za Hrvatsku u državi koja bi trebala biti njihova ne smiju biti predstavljeni u toj ustanovi. Prethodna dva ministra kulture nikada nisu odgovorili na naše dopise niti smo uspjeli doznati pod kojim je uružbenim brojem naš dopis zaprimljen u siječnju 2016. Novi dopis predao je osobno tajnik naše udruge službenici u Ministarstvu kulture i dobili smo potvrdu da je dopis zaprimljen pa zato nitko više ne može reći „nismo znali, pojma nemamo itd.“ Time je već postignut nekakav manji napredak jer sve ono što je službeno zaprimljeno i uružbirano ostao je sačuvano za povijest i za 30 ili 50 godina neki novi povjesničari čitat će naše spise i dopise i znati će kako se razvijala ova rovovska bitka za Jasenovac. Iako odgovora od strane Ministarstva zasad nema, to nije toliko važno jer ovaj problem rješavat će se na nekim višim razinama, a naša je ofenziva tek počela i zasad se sve odvija točno onako kako je zamišljeno.

- Zašto je službena Hrvatska tako očajno hermetična, zatvorena za bilo kakav oblik revizije kad je u pitanju Jasenovac?

Bilo kakav oblik revizije u Jasenovcu znači otvaranje Pandorine kutije. Ne-

davni događaji u Hrvatskoj pokazuju da je upravo Jasenovac taj na kojem se slama partijska *kičma* i početak potpunoga kraha komunističkog naslijeda. Pitanje je tko je sve doista ubijen u Jasenovcu i kada. No Jasenovac je također simbol svih laži kojima smo kluknuli u zadnjih 70 godina. Kao što sam već jednom ranije istaknula, ako su nas lagali o Jasenovcu, a jesu, tada se moramo zapitati o čemu su nas još lagali. U održavanje jasenovačkoga mita uloženo je strahovito mnogo vremena i sredstava, ali i ljudskih resursa. Iza Jasenovca stoji čitava mašinerija koja je strateški razmještena diljem svijeta, odnosno onđe gdje Jasenovac kao pojma nešto znači. Održavateljima jasenovačkoga mita vjerljatno je vrlo teško prihvati činjenicu da im je čitavu kulu od karata srušilo par ljudi koji se ovakvim istraživanjem bave iz čiste ljubavi prema hrvatskoj znanosti. Njih je netko plaćao da lažu. Nama takva ‘radna’ motivacija ne treba, što njima predstavlja jasan signal da nas ne mogu kupiti. Jedina šansa za opstanak onih koji od Jasenovca čitav život udobno žive je ta ‘službena’ Hrvatska koja na naš rad zasad odgovara ignoriranjem. Valjda netko misli da ćemo jednostavno nestati ili odustati budu li nas ignorirali. Kada konačno budu stvoreni uvjeti za ‘službenu’ reviziju, tada će svi oni koji se kruhom naroda hrane, a godinama su štitili mit koji služi kao podloga za napade na hrvatsku državnost i naše domoljublje morati narodu račune polagati. Što bi se ono reklo: *zahlebbitte!*

vom u Jasenovcu te isforsirani skandal oko legalnoga znaka?

Što govori o rasporedu moći činjenica da Srbija u Pančevu otkriva spomenik poginulim agresorima na Vukovar, a vrišteći optužuje Hrvatsku zbog spomen-ploče braniteljima u Jasenovcu?

Taj pozdrav može smetati samo onima kojima Hrvatska nije dom niti će im ikada biti, a takvi znaju gdje je granica. Ja živim u Engleskoj gdje sam na doktoratu i ujedno radim kao čistačica.

Većina zaposlenika su Englezi i tijekom svake stanke za ručak moram slušati budalaštine o nama, europskim parazitima koji su im došli uzeti poslove koje oni ionako ne žele i živjeti od povlastica iako ih većina nas niti ima niti ih tražimo. Sve se to događa na kampusu sveučilišta koje se diči svojom internacionalnošću i koje golema sredstva za svoj rad dobiva upravo od EU-a. No Englezima nitko ne smeta da u svojoj državi misle i govore štograd hoće. Oni redovito obilježavaju spomen na poginule u Prvome

svjetskom ratu i rade to onako kako oni žele. Da im netko dođe razglabati o tome kako će nešto obilježavati ili pozdravljati, lijepo bi ga ispratili na Heathrow.

Isforsirani skandal oko pozdrava „Za dom spremni“ samo je nastavak politike koju „hrvatske“ vlasti vode od kraja 90-ih našavamo. Dinko Šakić bio je u toj priči tek početak. Ranije sam rekla da svakodnevno svjedočimo događajima koji dokazuju da je njegovo suđenje bilo suđenje nama svima. U našemu tekstu istaknuli smo Šakićeve riječi da su „postojali razlozi da se demonizira NDH, kao što se to danas čini s RH“. Razlog zbog kojega je taj citat bio istaknut se krio u tome navodnom skandalu u Jasenovcu. Završna inačica našega feljtona o suđenju Dinku Šakiću dovršena je upravo tih dana kada su srpske „Novosti“ objavile tekst pod naslovom „Usred Jasenovca podigli ploču s ustaškim pozdravom“ i kada su medijski i drugi napadi na HOS bili u punome jeku. U spomenutome tekstu istaknuto je nekoliko velikih laži, a ovde ću izdvojiti tri. U tekstu se navodi da je upravo pod krilaticom „Za dom spremni“ u Drugom svjetskom ratu u Jasenovcu pobijeno više od 80 000 ljudi. Mi smo već dokazali da je to najobičniji povjesni falsifikat, odnosno čedo jugoslavenske propagande rođeno u trenutcima kada je velikosrpski mit o 700 000 ubijenih već bio na izdisaju zajedno s Jugoslavijom. Druga laž je navod da je taj pozdrav ustaški jer ustaški je bio onaj koji je uključivao i poglavnika. „Za dom“ je hrvatski izraz koji se prvi put spominje 1684. godine u spjevu Odiljenje sigetsko o opsadi Sigeta koje je napisao Pavao Ritter Vitezović. Izraz se također spominje u operi Nikola Šubić Zrin-

ski koju je 1876. skladao Ivan Zajc, zatim u nekoliko brojeva književnog časopisa Danica iz 19. stoljeća te kao pozdrav u varždinskom tjedniku Hrvatsko jedinstvo 1939. godine. Pozdrava koji hrvatski narod koristi preko 300 godina mogu se odricati samo oni kojima nekakvi mentalni čipovi ne dopuštaju da misle slobodno već pristaju na psihološki zatvor koji im je nametala partija. Barun Pavao Ritter Vitezović bio je hrvatski velikan koji je najpoznatiji po historiografskom djelu „Oživjela Hrvatska“ (latinski: Croatia Rediviva). Hrvatski povjesničar Ferdo Šišić istaknuo je da je taj Vitezovićev rad bio istovremeno i znanstveni rad i patriotski istup. Upravo je iz toga razloga naša udružba po tom djelu nazvala svoju web stranicu i projekt. Nakon desetljeća komunističke močvare nama je potreban novi hrvatski preporod i potrebno nam je oživjeti Hrvatsku. Treća laž koju su izrekle Novosti bila je ta da je isticanje pozdrava „Za dom spremni“ zabranjeno zakonima. Ne samo da to nije točno, već su prekršajne prijave koje su se zbog toga podnosile u pravilu okončane oslobođajućim presudama.

Na kraju prve godine studija povijesti, odnosno u srpnju 1995., samo 3-4 tjedna prije Oluje, jedna druga studentica povijesti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, inače Srpskinja rođena u Splitu, rekla mi je u jednome razgovoru koji se vodio u kući jedne druge studentice povijesti da je rođak moje mame, koji je bio pirotehničar i izgubio je nogu prilikom razminiranja u zadarskome zaleđu nakon operacije Maslenica, sam kriv što mu se to dogodilo. U prvi tren sam pomisnila da je riječ o nekakvu crnometalnu humoru, no ona mi je zatim ponovila da smo mi Hrvati sami krivi za sve što nam

se dogodilo i da sve što smo trebali uraditi je bilo sjesti i čekati da nas njezina vojska osloboди. Dotična je primala stipendiju, studirala u Hrvatskoj, praznike provodila u Beogradu kod rodbine, a nakon studija je dobila posao znanstvene novakinje prvo na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, a zatim je prebačena u Split. Posao joj je navodno namjestio jedan, u to vrijeme, istaknuti član HDZ-a koji je u međuvremenu umro. Ona je mrzila državu od koje je dobila sve, odnosno daleko više od mnogih među nama koji smo morali u pečalbu trbuhom za kruhom. Takvima poput nje i onakvima poput njezina sponzora najveći su problem svi oni koji su za dom spremni jer dokle god nas ima takvih koji smo duhom još uvijek živi, ona će možda imati stipendije i posao, ali ne će imati ono za čim najviše žudi, a to su srpska zastava na splitskom Marjanu i granice na crti Virovitica-Karlovac-Karlobag. Tragedija je, doduše, u tome što oni koji misle jednakako kao i dotična dama, ohrabreni naravno nekim vjetrovima iz inozemstva, pušu u jedra tom velikosrpskome Titanicu. Na santu leđu već su se nasukali, no potrajat će dok konačno ne potonu uz zvuke nekih svojih violina.

Za razliku od ovih „hrvatskih“ vlasti, Srbija vodi državotvornu politiku i to zato što su kod njih i komunisti Srbija. U Hrvatskoj nema ljevičara Hrvata. Zadnji takav je bio Stjepan Radić. Možda bi se to dijeljenje hrvatskog naroda moglo opisati i kao najveći uspjeh partije. Hrvatski ljevičari mahom su protuhrvatski orijentirani pa bi im čak i Velika Srbija bila draža od Hrvatske, a već ne mogu imati svoju Jugoslaviju. Ante Starčević je rekao da dok budemo imali domaćih izdajica, doltle ćemo imati tuđinskih gospodara, a dodao je i to da naša nesloga postoji zato što ju izva-

Blanka Matković s Kajom Pereković

na uzdržavaju i jačaju. Tim riječima opisao je hrvatsku političku situaciju u 19. stoljeću, no njegove riječi aktualne su i danas. No, Starčević je također rekao da „ako je buna braniti svoja prava, osim slavoserba sav je svijet jedan veliki buntovnik“ te zato „mi spadamo u te buntovnike i želimo među njima ostati“. Ove riječi opisuju ustvari svakoga onog koji je spreman braniti svoje pravo i dom, a takvi mogu smetati samo onima koji nam iz određenoga razloga to pravo žele oduzeti i porobiti nas.

Mentori su bili impresionirani količinom arhivskih dokaza

• Vi ste na poslijediplomske studije u Engleskoj, a prošle godine obranili ste disertaciju na temu komunističkih zločina u ratu i poraču. O čemu je riječ i kako je ocijenjen vaš rad?

Doktorski studij na Sveučilištu Warwick započela sam 2012. godine i to na Odsjeku za povijest koji je među najboljima na svijetu. Mentor mi je bio dr. Christoph Mick čiji je rad prvenstveno usmjeren na komunističke zločine u drugim zemljama istočne Europe i suočavanje s tom prošlošću. 2013. sam pred komisijom Odsjeka branila jedno poglavlje svoje disertacije, što je ovde preduvjet za nastavak studija. Ispitivači su bili dr. David Anderson, koji je doktorirao na Sveučilištu u Cambridgeu i kao stručnjak za nasilje, sukobe i ratne zločine predavao na Oxfordu, Cambridgeu i u Londonu, te dr. Christopher Read koji je doktorirao na Warwicku, čovjek koji je doktorirao na Oxfordu i odradio postdoktorski studij na Yaleu, te dr. Alexander Korb, koji je dok-

torirao na Sveučilištu Humboldt u Berlinu i koji je ravnatelj istraživačkoga Centra za holokaust i genocid Stanley Burton na Sveučilištu u Leicestru. Disertaciju sam obranila bez ikakvih naknadnih ispravaka što je u Ujedinjenome Kraljevstvu rijetko, a obojica ispitivača ocijenila su moj rad najboljim ocjenama. Prilikom obrane rada, kojim sam stekla MPhil (Master of Philosophy) stupanj, naročito ih je zanimalo pitanje Jasenovca i nije bilo nikakva snebivanja nad pitanjima koje sam ja otvoreno postavila o problemu broja žrtava kao ni nad dokazima o postojanju poslijeratnoga logora Jasenovac, o čemu sam također pisala.

Na Warwicku sam završila i jednogodišnji program iz psihologije, a za završni rad pisala sam o obrambenim mehanizmima u vojnim sukobima i dehumanizaciji neprijatelja. Ta me tematika posebno zainteresirala jer joj svjedočimo svakodnevno kad iz Mesicevih i Josipovićevih usta slušamo o revisionistima. Ne žele

nas nazvati imenima jer cilj nas je dehumanizirati i stoga se od običnih ljudi pretvaramo u nešto drugo pa tako ja više nisam Blanka nego „ustaška guja“ ili „ustaško zlo“. Dakle, ili sam životinja što automatski znači da više nisam čovjek i u skladu s time na mene se ne odnose Ženevske konvencije, ja ne zaslužujem ni grob, ni ploču ni da mi povijest pamti ime, ili se to nešto „negativno“ što ja predstavljam automatski povezuje sa spiritualnim i vječnom borborom između dobra i zla. Oni su dobri, mi smo loši. Oni moraju pobijediti, mi moramo umrijeti. Totalitarni režimi ovako šalju svima ostalima poruku da ne smiju u vjerovati u bilo što osim u njih jer sve ostalo jednostavno mora biti loše i stoga za sobom povlači određenu kaznu.

U jesen 2015. nastavila sam s doktoratom na Odsjeku za političke znanosti i međunarodne studije na Warwicku gdje su mi mentorice bile dr. Miranda Alison, stručnjakinja za etničke sukobe, ulogu žena u sukobima, terorizam, Sjevernu Irsku i paravojne postrojbe, i dr. Briony Jones čiji je rad fokusiran na političku tranziciju, ljudska prava i pomirbu, a za

svoju doktorsku disertaciju na Sveučilištu u Manchesteru istraživala je u Brčkom. S obzirom na to da su ove godine obje odsutne, moje nove mentorice su dr. Gabrielle Lynch, koja se bavi etnicitetom, sukobima, nasiljem, demokratizacijom i pomirbom, te dr. Erzsebet Stráusz, koja je stručnjakinja za sigurnosne studije. Tema je moje disertacije uloga tzv. običnih ljudi (engleski: grassroots) u mirovnim procesima s naglaskom na bivše vojnike. Bilo je planirano raditi ovu disertaciju na primjeru Sjeverne Irske od 1998. i Hrvatske od 1995., no zbog obujma istraživanja odsjek je tražio da temu suzim. Stoga je novi naslov disertacije „Od vojnika do civila: Uloga hrvatskih branitelja u poratnoj Hrvatskoj (1995.-2017.), a rad se fokusira na tri manje studije – sjevernu Dalmaciju (područje Kijeva, Drniša i Knina), Banovinu (Gornji Viduševac) i istočnu Slavoniju (područje od Nuštra do Vukovara). Ovim istraživanjem cilj je preispitati i dopuniti pojedine teorijske okvire o izgradnji stabilnoga i trajnoga mira koji se pretjerano oslanjaju na ulogu političkih čimbenika i „velikih“ igrača te zanemaruju „obične ljudе“ koji

su daleko više pogođeni ratovima, ali i psihološkim, društvenim i gospodarskim posljedicama koji su primjetni tek po za-vršetku sukoba. Među mojim disertacijama postoji veza koja nije samo povjesna pozadina, već i ona koja se krije u činjenici da su oni koji nam podmeću jasenovački mit veoma često upravo oni isti koji u braniteljskoj populaciji nakon Domovinskoga rata najčešće pronalaze ono što se u akademskoj zajednici naziva spoilers, a to bi značilo oni koji su smetnja izgradnji trajnoga mira. Možda će nakon druge disertacije shvatiti da su jedina smetnja izgradnji trajnoga mira u Hrvatskoj upravo oni – naši dežurni mitomani i nekvalificirani sveznadari iza kojih stoje jedino mediji koji jedino znaju klevetati i odredjene političke strukture koje ih štite. Za razliku od prethodne disertacije koja se oslanjala ponajviše na arhivsko gradivo, stranice u ovoj novoj disertaciji ispisat će sami hrvatski branitelji pa je stoga ovo sjajna prilika da odgovore onima koji ih nazivaju zločincima samo zato što takvi ne mogu prežaliti svoju Jugoslaviju. Našu povijest pisat ćemo mi.

Da nije bilo onih Za dom spremni, ne bi bilo ovih udruga

• Jesu li za vas petokolonačke snage oni u Hrvatskoj koji traže ultimativno uklanjanje te ploče ili oni koji je oskrnavljuju kojekakvima plakatima?

I jedni i drugi. Oni koji viču su „bukači“ koji huškaju neke druge ljude da odrade njihov prljavi posao, ali nemaju petlje čak ni pod okriljem noći maknuti malim prstom za svoja uvjerenja. Stoga je moje mišljenje o takvima još i gore od onog o onima koji se usuđuju unatoč nedostatku hrabrosti da okršaj bude licem u lice. U spomenutome tekstu Novosti od 4. prosinca 2016. Hrvoje Klasić spomenuo je da je potrebno početi kažnjavati javno isticanje i korištenje „ustaškoga“ pozdrava te da aktualni ministar unutarnjih poslova mora štititi pravni i ustavni poredak Hrvatske. Zanimljivo je kako se sličnom retorikom poslužila i Inicijativa mladih za ljudska prava čiji je osnivač Mario Mažić rođen u Sisku, ali je prema službenom životopisu „odrastao između Siska i Petrinje zbog ratnih događaja u 90-ima“. Što to točno znači? Petrinja je bila okupirana, a Sisak nije, no on očito nije bio u Sisku tijekom Domovinskog rata. Gdje je bio Mažić i je li obitelj dotičnog štitila ili rušila ustavni poredak Republike Hrvatske? Je li dotični odrastao negdje gdje je oko sebe video samu mržnju kad je baš mržnju pronašao čak i u pjesmi „Lijepa li si“? Dotičnemu je toliko stalo do ljudskih prava da mu činjenica da je preko 80 posto ljudi od 27 000 onih koji su glasovali za pjesmu koja će predstavljati Hrvatsku na Euru ne znači apsolutno ništa jer valjda baš njegov glas vrijedi daleko više. Koga uopće predstavlja ta „inicijativa“, koliko članova imaju i zbog čega su se oni našli pozvanima „štitiću“ ustavni poredak RH svojim noćnim akcijama? Životopisi predvodnika te skupine nisu naročito impresivni. Ne zapažam tu nekakve vrhunske stručnjake iz povijesti ili prava. Iako su se u svom priopćenju raskokodali o zaštiti nekakvih demokratskih vrijednosti, pa čak, praveći se zabrinuti, spomenuli da su poginuli pripadnici HOS-a „iskorišteni“, činjenica ostaje da su svoju krpnu zalijepili preko njihovih imena. Već sam ranije objasnila što je to dehumanizacija i kako se provodi. Uklanjanje ili zatiranje nečijeg imena na bilo koji način važna je faza konačnog obraćuna s ciljem da se „neprijatelj“

Blanka Matković i Stipo Pilić

i sve ono što on predstavlja izbriše iz povijesti jednom zauvijek. Fizička smrt nije dovoljna. Bilo bi zgodno priupitati kolovođu ove rabote planira li otici na ona groblja diljem sjeverne Dalmacije na kojima se već desetljećima, dakle ne samo od Domovinskog rata već mnogo ranije, na grobove stavljaju spomen-ploče na kojima se ističe da dotični taj i taj počiva na „svetom srpskom tlu“. Tijekom naših terenskih istraživanja u zapadnoj Slavoniji nailazili smo na groblja sa spomen-pločama iz Domovinskoga rata na kojima su

Za razliku od ovih 'hrvatskih' vlasti, Srbija vodi državotvornu politiku i to zato što su kod njih i komunisti Srbi. U Hrvatskoj nema ljevičara Hrvata. Zadnji takav bio je Stjepan Radić. Hrvatski ljevičari mahom su protuhrvatski orientirani pa bi im čak i Velika Srbija bila draža od Hrvatske, ako već ne mogu imati svoju Jugoslaviju

bile ispjevane čitave epopeje u čast onih koji su našu domovinu rušili i palili, naše kulturno blago pljačkali i uništavali, a građane zlostavljadi i klali. Najveći paradox možda se krije u činjenici da sve one silne udruge koje se propinju na sve četiri i viču o fašizaciji Hrvatske ne bi nikada ni postojale da nije bilo onih koji su za dom spremni. Pod komunističkom ili četničkom vlašću to bi društvo čučalo na Zavodu za zapošljavanje, išli bi na „preodgoj“ na Goli otok ili bi možda i dalje protiv ustaških zmija prosvjedovali na zagrebačkom „Trgu Oslobođenja Veselina Šljivančanina“, ovisno o tome koliko bi „korisni“ bili četničkoj vlasti. Ovakvo su upravo oni ti koji uživaju najveće plodove tog pozdrava iako se ekipa iz

Inicijative mladih odvajažila usporediti one koji su HOS-ovu ploču u Jasenovcu postavili, dakle one koji su branili dom, s Alekandrom Vulinom, ministrom države koja je taj naš dom napala.

Inače, ovi mališani iz te Inicijative mladih objavili su 15. srpnja 2016. na svojoj mrežnoj stranici blog o posjetu Jasenovcu u kojemu su napisali da se dvije strane, hrvatska i srpska, ne slažu oko broja žrtava jer službena je brojka JUSP Jasenovac gotovo 84 000 žrtava, a ona u Donjoj Gradini 700 000. U tome tekstu nadalje ističu da je u travnju 2016. u svom dokumentarnom filmu Jakov Sedlar postavio pitanje brojki, no i to da se njegov film temeljio na falsificiranim dokumentima s ciljem da se izmanipulira povijest. Autori Katja Lorenz i Nikola Pušarić, naravno, nisu spomenuli silne forenzične dokaze i znanstvene ra-

dove koji preispituju brojke žrtava u Jasenovcu jer što će njima znanost i dokazi kad im se borba za ljudska prava temelji na komunističkoj propagandi. Ovo dvoje autoru iza sebe nemaju nikakvo znanstveno-istraživačko iskustvo ni kvalifikacije, no to nije sprječilo Pušarića da se potkraj prosinca pojavi na N1 televiziji i „stručno“ objasni javnosti njegovo poimanje hrvatskih pozdrava, ustava i Domovinskog rata. Stoviše, dotični je izjavio da upravo oni, koji nisu bili uključeni u događaj 1945. i 90-ih imaju najveći legitimitet progovara o „tome“. Odsustvo bilo kakvih kvalifikacija iz područja povijesti ili prava automatski znači da njegov stav može biti njegov osobni, ali na hrvatsku političku zbilju nema nikakav utjecaj, a kamoli da ima kakav legitimitet. Navodno je Lenjin rekao „učiti, učiti i samo učiti“. Pa eto, ja ču dodati: „Pušariću, sjedi i uči!“

Kocka je bačena

• Vjerujete li da je aktualna hrvatska nomenklatura, desne provenijencije, spremna, voljna ili sposobna izvući Hrvatsku iz svojevršnoga mentalno-političkoga jugosrpskoga ropsstva, pri čemu je Jasenovac samo jedan od dogmi koje porobljavaju?

Aktualna vlast nije desna niti državotvorna, već liberalno-opotunistička, s repovima iz bivšega sustava. Posljedica je to naravno neprovjene lustracije, ali i činjenice da su se mnogi među onima koje bi trebalo lustrirati preobukli i sada glume alfe i omegu za svakojaka pitanja: Jasenovac, Bleiburg, žrtve komunističkoga sustava općenito, pa čak i samu lustraciju. Ovakvim pristupom partija kontrolira sve što se događa bilo gdje na političkoj sceni i u civilnome društvu općenito. Ovdje nije riječ samo o onima koji su se uveliki u razne udruge koje otvoreno nastupaju politički i protuhrvatski, već nekadašnjih udbaša i njihovih potomaka i u onim udrugama koje naizgled nemaju nikakve veze s politikom. No kroz njih

Aktualna vlast nije desna niti državotvorna, već liberalno-opotunistička, s repovima iz bivšega sustava

oni jačaju svoj utjecaj u društvu i mazu novac od države čime je automatski slab. One političke snage u Hrvatskoj koje jesu desne provenijencije već su godinama razjedinjene i to ponavljaju zbog nekakvih minornih razmimoilaženja tipa „ja više volim onoga, a ovaj mi ide na živce“. Posljedica je to rovarenja među desnim političkim strankama koje traje 20-ak godina s ciljem razbijanja bilo kakve jače hrvatske opcije. Da bismo se izvukli iz mentalno-političkoga jugoslavenskoga ropsstva, potrebno je naći način kojim će se nadvladati takvi balvani na cesti. Potrebno je shvatiti da ega u ovoj priči ne postoje i da je ono što ova nova borba predstavlja iznad bilo

Znanstvenica koja impresionira mentore količinom dokaza!

Znanstvenica Blanka Matković rođena je 30. 4. 1976. u Splitu gdje je završila osnovnu i jezičnu gimnaziju (Prvu gimnaziju Split). U Zagrebu je diplomala jednopredmetnu povijest na Filozofskome fakultetu i novinarstvo na Fakultetu političkih znanosti. Na tome fakultetu kasnije magistrirala je međunarodne odnose i nacionalnu sigurnost i stekla stupanj mr. sc. Samostalno istraživanje započela je 2006. i istraživala u gotovo svim arhivima u Hrvatskoj i Sloveniji te u arhivu u Londonu. Od 2011. objavila je 17 znanstvenih radova i koautorica je pet knjiga. Blanka Matković trenutačno je na doktoratu na Odsjeku za političke znanosti i međunarodne studije na Warwicku gdje piše disertaciju na temu 'Socio-psychological Perspectives on Grassroots Peacebuilding in Northern Ireland and Croatia' pod mentorstvom dr. Mirande Alison i dr. Briony Jones.

koga od nas. Razlike između hrvatskoga ujedinjavanja 1990.-1991. i onoga koje je potrebno u današnjoj situaciji nema. Naš dopis upućen Ministarstvu kulture u prosincu 2016. zaključili smo riječima: „Od hrvatskih političara očekujemo da se konačno počnu ponašati u duhu najbolje prakse europske demokracije i da se rezultati najnovijih znanstvenih istraživanja počnu uvažavati bez politikantskoga straha od onih kojima je cilj da Jasenovac i dalje bude leno onih koji su na funkcije postavljeni po partijskim linijama s namjerom da do groba čuvaju davno skrivene tajne. Povijesna znanost ne poznaje strančarenje, već samo jedno pravilo: sine ira et studio!“ Prva rečenica upućena je ponajviše onima u Saboru, ministarstvima, Vladu i drugim važnim institucijama i u toj se rečenici prvenstveno pozivamo na profesionalni odnos prema bilo kojoj struci i znanosti općenito. U drugu rečenicu namjerno smo umetnuli riječ „strančarenje“ jer ta rečenica je test. Mi želimo znati tko su oni koji će shvatiti njezin smisao jer oni će biti ti koji će jednog dana osoviti Hrvatsku na noge i izbaviti je iz ovog ropsstva. Smisao te rečenice krije se u činjenici da se znanost može i mora zasnovati isključivo na načelu objektivnosti i pravednosti, a ne na političkim manipulacijama. Druga poruka te rečenice krije se u tome da nacionalni interesi i opstojnost države ne poznaju strančarenje već samo spomenuto Tacitoovo pravilo i to doslovno – bez mržnje i naklonjenosti. Nacionalni interesi ne poznaju razmišljanja koja uključuju osobni animozitet ili foteljaštvo, odnosno brigu o vlastitim sitnim interesima. Postoji samo zajednički cilj za koji se vrijedi boriti ili umrijeti. Pitali ste rano kako doživljavam pozdrav „Za dom spremni“. Ova posljednja rečenica u našem dopisu je odgovor na to pitanje. Mi smo Rubikon na čelu s Cezarom prešli. Kocka je bačena! Tko će biti ostatak te 13. rimske legije koja će ispisati našu najskoriju budućnost koja će za 20 ili 30 godina biti naša suvremena povijest? To mogu biti samo oni najspremniiji...“